

Franz Xaver Zimmermann a jeho „Záznaky o pamětihodných událostech, které se staly ve městě Odrách“¹

Dne 7. listopadu roku 2015 uplynulo 240 let od narození Franze Xavera Zimmermanna - oderského mistra postřihačského cechu, policejního komisaře a starosty, který jako první sepsal v roce 1830 dějiny města a podle historika prof. Trampla² ukázal svým následníkům, jakými cestami se mají ubírat, které mezery je nutno vyplnit a co nejasného je nutné ještě vysvětlit. Kdo byl Franz Xaver Zimmermann, z jakého prostředí pocházel, jaké životní osudy prožíval a jak probíhající události za svého života hodnotil? Na tyto otázky se pokusíme najít odpověď v následujícím článku.

Veduta města Oder s popisem jednotlivých domů z úvodního listu Zimmermannovy kroniky. Tato veduta byla používána i na výučních listech oderských soukeníků. Reychonn 1827, ZA Opava

1 „Notata der Geschichte über merkwürdige geschehene und gewesene Sachen bei der Stadt Odrau“, Odrau 1830.

2 Prof. Richard Trampil (*13.prosinec 1846 Bilovec / †6.srpna 1907 Esternlberg), historik, pedagog - středoškolský profesor na vyšším reálném gymnáziu v Brně, později ředitel na reálném gymnáziu ve Vídni.

Odry (dříve také Odra, Oder, Odir, Odrau) - ve 2. polovině 19. století poddanské³ městečko na jihu rakouského Slezska se 300 až 360 domy a 2200 až 2650 obyvateli. Město s obdélníkovým náměstím s měšťanskými - šenkovnickými domy a se starodávnou radnicí, situovanou uprostřed náměstí, což bylo tehdy obvyklé jen u větších měst⁴. Druhou zvláštností urbanistické dispozice⁵ města bylo, že

z každého rohu náměstí vycházela jen jedna ulice. Krásu starého města umocňoval honosný renesanční zámek s květinovou zahradou. Vně hradeb města se rozkládalo jeho Horní (*Obere Vorstadt*) a Dolní (*Niedere Vorstadt*) předměstí a osady Nové Město (*Neustadt*) a Nové Sady (*Neumarkt*).

Odry – náměstí s renesanční radnicí před rokem 1863 z východní strany. Blíže k radnici stojí socha Nanebevzetí Panny Marie, blíže k plotu zámecké zahrady je socha sv. Floriána. Na levé straně od radnice jsou domy č.p. 21 a č.p. 22 – hotel „Zu Hirschen“ (dnes hotel „Max“) ještě s podloubím. V pravém horním rohu náměstí je viditelná vrchní část modlitebního kříže. Foto Franz Heitel

Do roku 1787 mělo město magistrát – městský úřad, složený z placených čtrnácti úředníků: jednoho starosty, jednoho notáře, tří radních, jednoho městského německého rychtáře (tzv. soudcovského rychtáře), jednoho českého rychtáře, šesti mužů (tzv. tvůrců - něm. Schöpfer) a jednoho soudního sluhu. V souvislosti s reformou magistrátů⁶ v letech 1783 až 1785 byl oderský magistrát v roce 1787 nahrazen městským zastupitelským úřadem se čtyřmi členy: jedním městským zastupitelem a čtyř-

mi policejními komisaři. Běžný život ve městě byl i po osvícenských reformách Josefa II. určován převážně řemeslnickými cechy. Ty hájily práva a zájmy svých členů, dohlížely na jakost a cenu výrobků a plnily ve městě i úlohy zastupitelské, náboženské a společenské. Společenské poslání se uplatňovalo zejména při okázalých veřejných akcích kulturního či náboženského charakteru, jako byly pohřby, různé slavnosti či poutě, které spoluplytvářely kulturní tvář města.

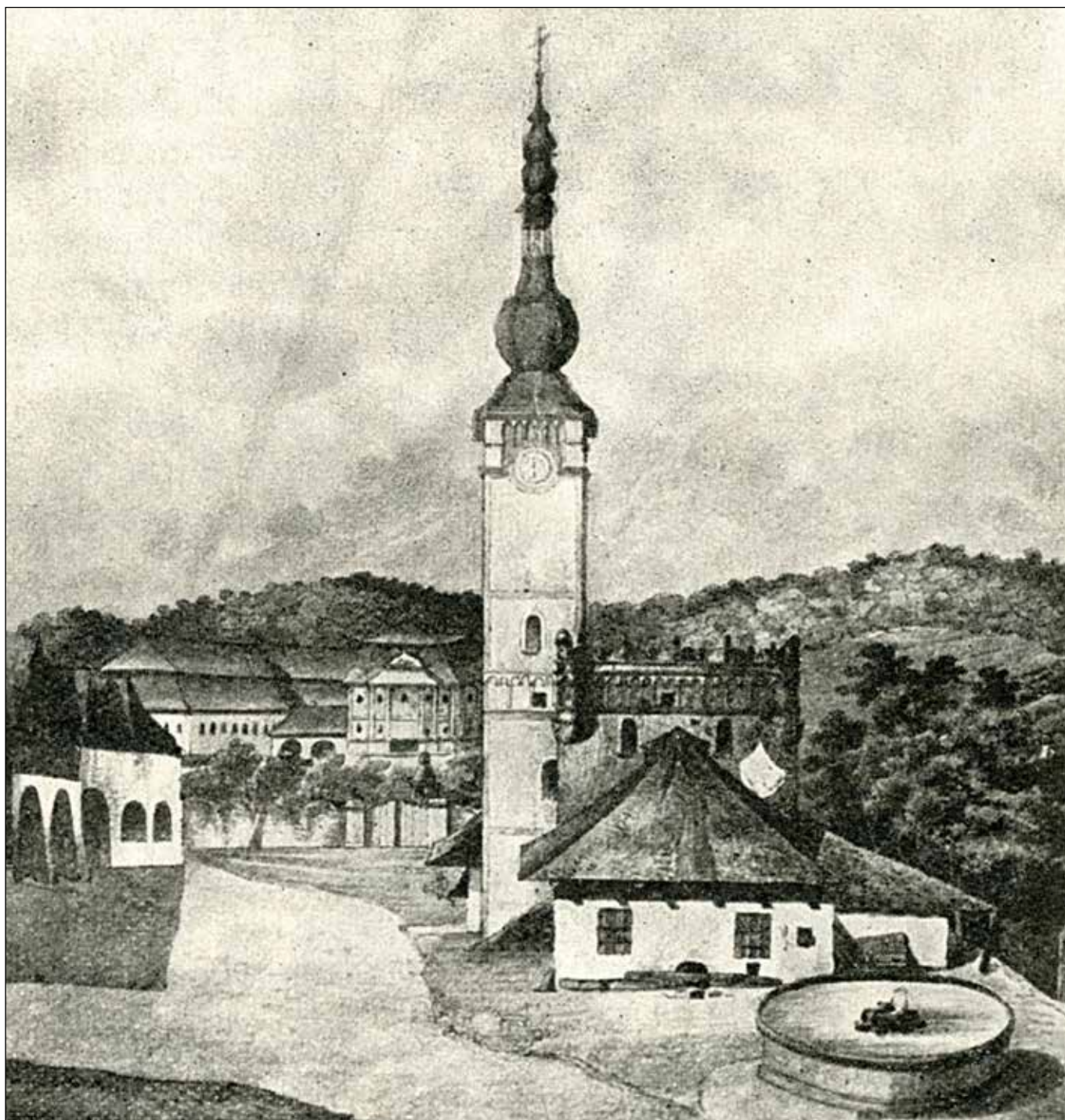
3 Oderská vrchnost – do roku 1792 hraběnka Barbara Kajetána Lichnovská, od roku 1792 hraběnka Marie Terezie von Schlabrendorf.

4 Například v Olomouci nebo v Opavě.

5 U kolonizačních měst bylo zvykem, že z každého rohu náměstí vybíhaly vždy dvě ulice.

6 Dekret Marie Terezie č. 504 z 19. 12. 1785 stanovoval podmínky, které musí město splňovat, aby jeho magistrát mohl být regulován.

Pokud město nezajistí ze svých příjmů ani minimální stanovenou sumu na zřízení svého magistrátu, je třeba přenést soudní pravomoc v plném rozsahu na vrchnost.

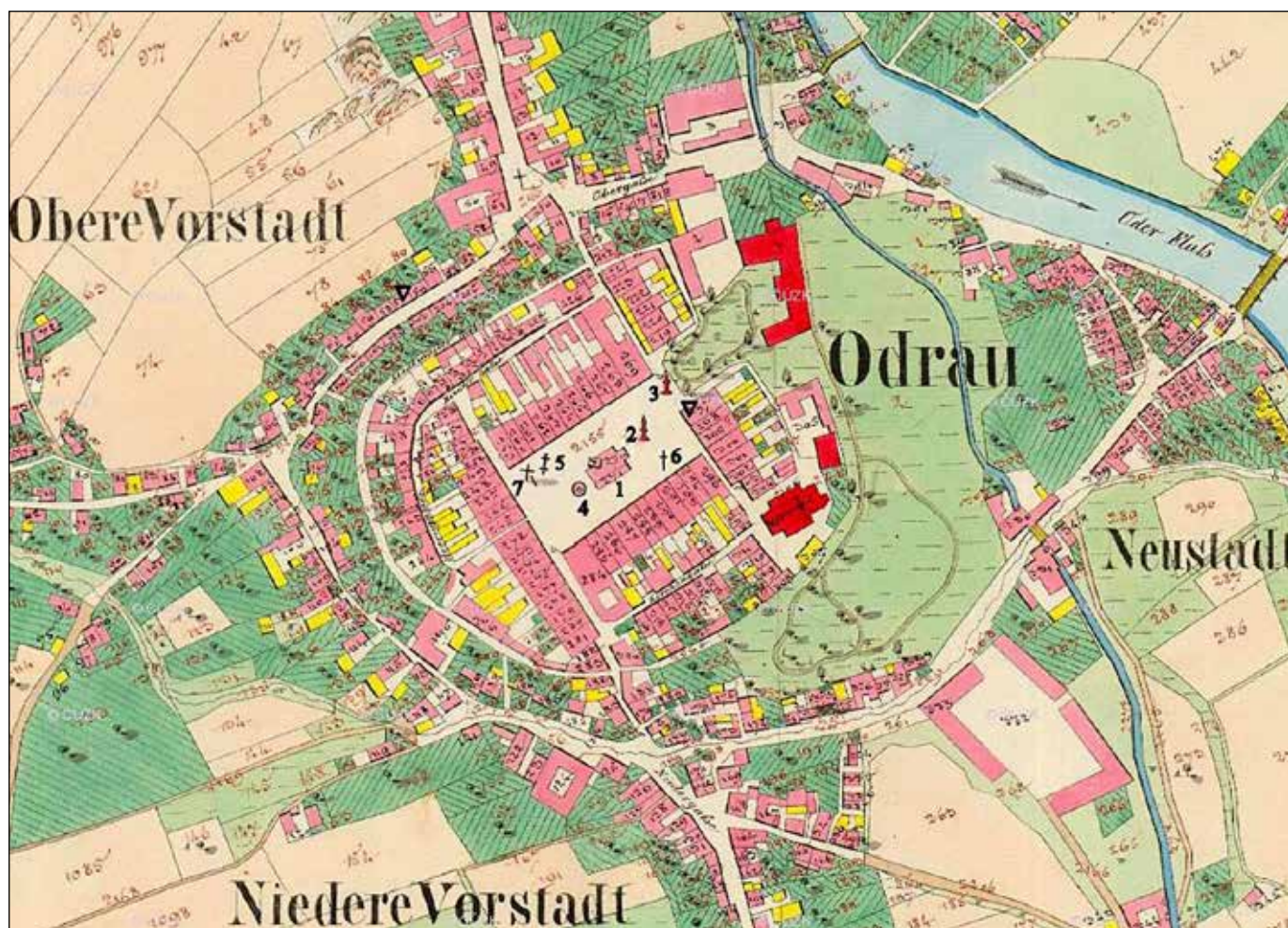
Odry – obraz náměstí s renesanční radnicí před rokem 1814 ze západní strany. V pozadí zámek se zahradou, nalevo zájezdní hostinec č.p. 55 a měšťanský dům č.p. 54 (dnes obchod „Panorama“), ještě s podloubím. Před radnicí pivovarský domek se starou kašnou. Akvarel od opavského stavitele Franze Biely z roku 1814. Slezské muzeum Opava

A právě zde, v Odrách, oddával 1. června roku 1767 ve farním kostele sv. Bartoloměje kaplan Carl Schwarz mladičkou osmnáctiletou Johannu, dceru člena oderského soukenického cechu Jakuba Trietlera se třiatřicetiletým postříhačským⁷ tovaryšem Johannem Nepomukem Zimmermannem, synem fulneckého měšťana a postříhačského mistra Georga Zimmermanna. Z oddací matricy se dozvídáme, že za svědky jim nebyli příbuzní, ale soukeníci Heinrich Basler a Valentin Demel, oba z Oder. Pokud budeme spekulovat, příčinou mohl být nesouhlas

rodičů se sňatkem z důvodu rozdílných majetkových poměrů. Tuto domněnku podporuje i absence jejich svatební smlouvy v knize svatebních smluv⁸. Johann Zimmermann tím splnil jednu z cechovních stanov, aby se mohl stát mistrem postříhačského cechu. Zbývalo mu složení mistrovské zkoušky, získání městského práva a nakonec složení určité částky peněz a stanoveného množství vosku do cechovní pokladnice včetně pohoštění mistrů svého cechu. Jaké měl úlevy jako syn fulneckého postříhačského mistra, jsme se z archiválií nedozvěděli.

⁷ Postříhač byl řemeslník, který patřil mezi soukeníky, v posledních fázích upravoval utkané sukno, sestříhoval jeho různě dlouhý chlup po předchozích jiných úpravách. Následovalo praní, eventuálně apretování a valchování.

⁸ Inv. č. 46, sign. A24-24, Soka Nový Jičín.

Odry 1836 - výřez z mapy císařského otisku stabilního katastru s umístěním sakrálních památek na náměstí: 1 - renesanční radnice, 2 - socha Nanebevzetí Panny Marie, 3 - socha sv. Florianá, 4 - stará kašna, 5 - pranýř používaný do roku 1785, 6 - starý dřevěný modlitební kříž, tzv. „Křížový Haussner“, 7 - nový kamenný kříž, zničený na sklonku 2. světové války, ▼ - poloha domu rodiny Zimmermann č.p.2/3 na náměstí a rodného domu F. X. Zimmermanna na Dělnické ulici 16 (dříve Obergasse) č.p. 225. www.archivni mapy.cz

Mladí manželé se usadili v Odrách v domě Johanna Demela na Horním předměstí č. 31 (od roku 1805 ulice Obergasse č.p. 16/225). V manželství se jim v letech 1767 až 1773 narodily tři děti: v roce 1770 syn Josef, v roce 1771 syn Bartoloměj a v roce 1773 syn Ignác. Léta soužití v domě č.p. 225 však skončila úmrtím synů Josefa a Bartoloměje ještě v dětském věku a 16. listopadu roku 1774 i jeho manželky čtyřiatvacetileté Johanny Zimmermann⁹. O pět dní později zde dokonce zemřela v 56 letech matka Johanny Zimmermann - Anna Marie Treitler. Z úmrtní matriky jsme nezjistili příčinu jejich náhlého úmrtí, mohlo jít o infekční nákazu.

Už 30. ledna roku 1775, kdy ještě nestihl oplakat smrt své ženy, uzavírá jednačtyřicetiletý postříhačský mistr Johann Nepomuk Zimmermann v oderském kostele sv. Bartoloměje druhé manželství s devatenáctiletou Paulinou Martin, dcerou oderského měšťana a soukeníka Johanna Martina z náměstí č.p. 29/31. Proč to bylo tak rychle, nevíme. Pozoruhodné je, že opět nebyla uzavřena svatební smlouva. Bylo to ale šťastné manželství, obdarované deseti dětmi. Jako první spatřil 8. listopadu roku 1775 na Horním předměstí č. 31 (Obergasse č.p. 16/225 - dnes Dělnická ulice) světlo světa námi sledovaný Franz

Obr. 6: Odry, Dělnická ulice č.p. 16/225. Rodný dům F. X. Zimmermanna je třetí shora na levé straně ulice

9 viz. úmrtní matrika Johanny Zimmermann, rozené Treitler,

Xaver. V tomto roku také udeřil blesk do vížky hřbitovní kapele sv. Rodiny, ale nezapálil ji, i když byla pokryta šindelem. Bylo to dobré znamení pro Franzův vstup do pozemského života? V dalších letech se manželům Zimmermannovým, vždy s dvouroční pauzou, narodilo pět dětí: Medard (*1777), Paulina (*1779), Philip (*1781), Johanna (*1783) a Johann (*1785). Do roku 1795 k nim přibýly další čtyři děti: Alois (*1788), Joseph I. (*1792), po jeho úmrtí v roce 1794 Joseph II. (*1794) a nakonec dcera Anna (*1795). Kromě syna Medarda se všichni narodili v novém domově, v měšťanském domě č.p. 2/3¹⁰ na oderském náměstí. Dům koupil v roce 1777 od šenkovních měšťanů otec - Johann Nepomuk Zimmermann. Synové Franz Xaver a Johan Augustin zůstali v Odrách věrní soukenickému řemeslu a Philipp a Alois splnili přání své matky a zasvětili své životy kněžskému poslání. Philipp se stal farářem na Horní Bečvě a Alois, poté co se stal v roce 1812 knězem, působil jako kooperátor u Paulánů¹¹ ve Vídni a 26. září roku 1816 odešel jako kněz na vyslanectví do Kodaně. Franz Xaver jako nejstarší syn měl, až přijde jeho čas, převzít otcovou živnost. Zatím navštěvoval farní jednotřídní školu v Odrách a vyučil se řemeslu u svého otce.

V 18. století byli oderští postřihači organizováni v opavském postřihačském cechu. Roku 1792 žádali zemský úřad o povolení zřídit si vlastní cech. Uváděli, že každý mistr při přijímání nebo propouštění učně nebo při kvartálních dnech zamešká cestou do Opavy a zpět tři dny. Zemský úřad 22. září 1792 povolil oderským postřihačům, aby si zřídili vlastní cechovní truhlu pod podmínkou, že převzmou od opavského cechu třetinu dluhů ve výši 320 zlatých a zaplatí 22 zlatých zbývajících kvartálních peněz. To bylo splněno a 9. prosince byl zvolen Johann Nepomuk Zimmermann jako první a Josef Kutschera jako druhý cechovní mistr. Cechovní komisařem byl jmenován vrchní úředník Johann Kayl. První cechovní schůze se konala 26. prosince a byli na ní přítomni: cechovní komisař, Matthias Zimmermann a Georg Treitler z Fulneku - oderští mistři, Prokop Zimmermann, Johann Treitler, vdova Rozina Freisslerová a tři tehdy zaměstnaní tovaryši. „Na paměť se schůze zahájila hudbou, bubny a trubkami jako dík Všemohoucímu, že skončily nesnáze a namáhavé cesty do Opavy“. Učení zdárně dokončili: Franz Xaver Zimmermann, syn Johanna Nepomuka Zimmermanna a Josef Zimmermann, syn Prokopa Zimmermanna, přijat do učení byl Franz, syn Prokopa Zimmermanna.

Odrá - náměstí, dobová fotografie. Rohový dům č.p. 2/3 obývalo od roku 1777 do roku 1900 několik generací rodiny Zimmermann. Za povšimnutí stojí i vozík tažený psem vedle sochy Nanebevzetí Panny Marie

10 V roce 1805 proběhlo ve městě přecíslování domů. Před lomítkem je popisné číslo domu do roku 1805, za lomítkem nové číslo po roce 1805 – platné většinou až do současnosti.

11 Řeholní řád Nejmenších bratří sv. Františka z Pauly.

A tím náš sedmnáctiletý Franz Xaver vstoupil do světa dospělých, aby se stal mistrem. Musel však splnit cechovní podmínky. Udělal to tedy jako v minulosti i jeho otec, oženil se a založil rodinu. Ke svatbě došlo 24. srpna roku 1800 v oderském kostele sv. Bartoloměje s o dva roky starší dcerou mlynáře Karla Herfortha z dřevěného mlýna¹² - Barbarou. Za svědky jim byli důchodní¹³ Georg Stignitz a oderský měšťan Andreas Hausner. Předtím, 6. února roku 1800, snoubenci uzavřeli svatební smlouvu. Ta ukazuje na dobré majetkové poměry otce - Johanna Nepomuka Zimmermanna - i na zájmy obou rodičů při uzavírání sňatku snoubenců. Pro ženicha bylo zřejmě důležité i věno snoubenky, které mu mohlo usnadnit vyplacení sourozeneckých podílů. Začtème se proto podrobněji do této svatební smlouvy:

„Ve jménu nejsvatější trojice, Boha otce, syna a ducha svatého. Dnes uvedeného dne a roku byla uzavřena manželská - svatební smlouva mezi počestným Franzem Zimmermannem, za přítomnosti jeho rodičů jako ženicha z jedné strany a počestnou pannou Barborou Herforth, při zastupování a přítomnosti její rodičů na straně druhé. Po vzájemné dohodě v dotazech a žádostech bylo v klidu domluveno a dohodnuto:

1. *Oba snoubenci si slíbili vzájemnou manželskou věrnost a lásku až do smrti jednoho z nich.*

2. *Rodiče pána ženicha přislíbili předat novomanželům pravovárečný měšťanský dům na náměstí č.p. 2/3 včetně dědictví na „In Heide“¹⁴ vedle Karla Hilschera¹⁵, dále velkou a malou zahradu vedle Josefa Grossmanna se stodolou na kostelní louce v hodnotě 2700 zl. - slovy dva tisíce sedm set zlatých - buď ještě za života, nebo až po smrti otce. Kupní cenu má Franz Zimmermann uhradit při převzetí domu. Určení výměnku si do doby předání domu ponechává Johann Zimmermann. Johann Zimmermann ponechá novomanželům i louku pod Pohořským kopcem ve staré kupní ceně.*

3. *Johann Zimmermann zaručuje a slibuje vyplatit ženichovi hned po svatbě 300 zl. - slovy tři sta zlatých - jako věno v hotovosti.*

4. *Johann Zimmermann zaručuje a slibuje mladým manželům platit vedle bezplatné stravy týdně dva zlaté za jejich práci a služby, a kdyby během této doby se ženich opět oženil nebo zemřel, pak má nevěsta právo na měsíční příjem. Kdyby se ale Franz Zimmermann odloučil od stolu otce, potom Johann Zimmermann slibuje vyplácet jim týdně dobrovolně 2 zlaté a třicet krejcarů za stravu a práci.*

5. *Johann Zimmermann zaručuje a slibuje svému synovi, jako bývalému ženichu, postoupit soukenicko-postřihovačskou živnost s náradím, přičemž její hodnota bude upřesněna až při předávání živnosti.*

6. *Ženich Franz Zimmermann přijímá vše od svých rodičů s opravdovými díky a v případě své smrti určuje vřele milovanou pannu Barboru svou jedinou dědičkou.*

7. *Otec panny nevěsty Karl Herforth zaručuje a slibuje své dceři Barboře jako bývalé nevěstě předat ihned po svatbě 500 zlatých - slovy pět set zlatých - jako věno.*

8. *Rodiče nevěsty slibují mladým novomanželům jako věno volný pozemek na „In Heide“ vedle Antona Jaschke¹⁶ do jejich vlastnictví. V případě nevyhnutelné smrti, budou-li chtít tento pozemek prodat, jsou povinni ho přenechat rybničnímu mlynáři Josefu Teltschikovi v ceně, jakou nabízí každý jiný kupec. Potom otec nevěsty slibuje své dceři přenechat tři krávy, kdykoliv o to požádá.*

9. *Nevěsta vše s opravdovým dětským vděkem přijímá a v případě svého úmrtí určuje svého muže jediným dědicem.*

10. *Rodiče obou stran se zaručují a slibují s konečnou platností, že tento právě učiněný krok je platný i v nechtěném případě jejich úmrtí, stejně jako pro vlastní děti novomanželů.*

Tímto je předložená manželská - svatební smlouva uzavřena a jako pravý doklad bude oběma stranami, jakož i zde přítomnými svědky, podepsána.

Strana pana ženicha:

Franz Zimmermann, jako ženich, Johann Zimmermann, otec ženicha, Ignaz Wladarsch, svědek, Simon Wladarsch, svědek, Andrea Kuntschik, svědek

Strana panny nevěsty:

Barbara Herforth, jako nevěsta, Karl Herforth, otec nevěsty, Joseph Teltschik, svědek, Heinrich Teltschik, svědek, Paul Oth, svědek, Johann Hanisch, svědek

Dne 6. února 1800.“

Mistrovskou zkoušku vykonal Franz Xaver Zimmermann až v roce 1806 a plnohodnotným oderským měšťanem se stal v roce 1808, kdy převzal od svého otce šenkovní dům č.p. 2/3 na náměstí. Jako skoro všichni měšťané provozoval vedle svého řemesla také polní hospodářství a choval dobytek. Na výstavě hospodářských zvířat v Bílovci roku 1814 získal za své dvouleté tele prémii 30 zlatých vídeňské měny.

V průběhu devíti let se novomanželům Zimmermannovým narodily tři děti: syn Johann Nepomuk Karel (*1801), syn Joseph (*1804) a dcera Anna Paulína (*1806). Bohužel všichni zemřeli v dětském věku. Johann Nepomuk ihned po narození, Joseph v 7. roku života a Anna Paulína ve 3 letech. Z průzkumu v rodných matrikách. vyplývá, že později už nikdy žádné děti neměli. Příčinu tohoto neutěšeného a v dané době i nežádoucího stavu se nám nepodařilo zjistit.

12 Dnes známý jako mlýn „U Čurdy“ za rybníkem „Cíp“.

13 Označení důchodní se používalo pro osobu, která zapisovala a spravovala důchody panství (příjmy a vydání). Byla to vysoká hodnost, něco jako dnešní účetní.

14 „In Heide“, v překladu pláň nebo step. Jde o rozsáhlou oblast okolo dnešních rybníků až k hranici oderského a vraženského katastru.

15 Karl Hilscher, měšťan a kožešnický mistr - majitel domu č.p. 32 na náměstí.

16 Anton Jaschke, řeznický mistr - majitel domu č.p. 240 na ulici Bahnhofstrasse (dnes Třída 1.Máje).

Ke konci roku 1805, kdy se schylovalo k bitvě u Slavkova s císařem Napoleonem, Odrami procházelo ruské vojsko. Město bylo při ubytování vojáků značně přeplněno. Také rodinný dům č.p. 3 na náměstí musel Johann Nepomuk Zimmermann uvolnit pro vysoké ruské důstojníky a zajišťovat jim i stravu. Po prohrané bitvě se Rusové opět vraceli zpět v rozptýlených pochodových útvarcích. Ranění a nemocní byli umístěni v přeplněném zámečku i v domech. Denně bylo pohřbíváno v hromadných hrobech na oderském hřbitově i u tzv. „roviny“ vedle mlýnského náhonu nad Rybníčním mlýnem 9 až 10 vojáků, někdy dokonce až 40 vojáků za den. Rozšířila se epidemie, která způsobila až do konce února roku 1806 umírání civilního obyvatelstva. Každý den zde bylo 4 až 5 pohřbů. Onemocněla i manželka Johanna Nepomuka - matka Franze Xavera - Paulína Zimmermann a po osmi dnech 15. ledna 1806 zaopatřena svátostmi zemřela v rodinném domě na infekci tyfu.

V 61 letech, 26. května roku 1806 se vdovec Johann Nepomuk Zimmermann oženil v oderském kostele sv. Bartoloměje potřetí s pětadvacetiletou Rosinou, dcerou domkaře Antona Kuntschika. Měli spolu ještě čtyři děti - syny Petera (*1809), Josepha (*1811), Isidora (*1815) a dceru Theodoru (*1813), přičemž k ne mladšímu synovi a jediné dceři byl osud příznivý, zemřeli v pozeňnaném věku. Když 20. září roku 1812 sloužil čerstvý páter Alois Zimmermann v kostele sv. Bartoloměje svou primici¹⁷, sledoval jeho otec s dojetím siluetu svého syna v prebystáři oderského kostela a litoval, že tento slavnostní okamžik s nimi nemohla prožít i jeho zemřelá bývalá žena Paulína, matka Aloise.

Produktivní a dělný život mnohonásobného otce Johanna Nepomuka Zimmermanna se uzavřel v 73 letech - 22. ledna roku 1817. Na jeho poslední cestě na oderský městský hřbitov ho 24. ledna doprovázel se svolením oderského děkana v nevlídném zimním počasí jeho syn z druhého manželství, kněz P. Philip Zimmermann¹⁸. Vdova Rosina, třetí žena Johanna Nepomuka, žila po smrti manžela ještě dva roky v domě č.p. 236 na ulici Bahnhofstrasse (dnes Třída 1.Máje). Zemřela ve 40 letech 12. dubna roku 1819 na souchotiny.

Franz Xaver Zimmermann se u svých spoluobčanů těšil všeobecné vážnosti. Při hlavních střelbách¹⁹ byl 3. září roku 1815 vyhlášen 1. privilegovaným králem střelců. V letech 1813 - 1821 byl zvolen prvním policejním komisařem a v letech 1821 - 1828 zastupitelem města. Jeho život po dobu služby městu se odbyval převážně v prostoru oderského náměstí mezi městskou kanceláři, sálem a dalšími místnostmi radnice a rodinným

měšťanským domem. Mnoho času také trávil pobyt v prostorách radnice s váhou a s hasičskými stříkačkami, či kontrolou strážní místnosti. A když byl 24. srpna roku 1824 v Odrách na dovolené bratr P. Alois Zimmermann, první c.k. rakouský velvyslanec kněz z dánského Kopenhagemu, procházeli spolu náměstím a diskutovali přitom o významu zde umístěných památných soch a křížů. O barokní plastice sv. Floriána²⁰ (3) s knížecím znakem Werdenberků a Lichnovských z 28. srpna 1751, ochraňující město před požáry, o plastice Nanebevzetí Panny Marie (2) Immaculaty z roku 1785, postavené na místě prastaré sochy vyřezané ze dřeva uprostřed čtyř líp na východní straně náměstí²¹, o kamenném modlitebním kříži²² (7), postaveném 18. října roku 1812 v horní části náměstí. Připomněli si také starý dřevěný modlitební kříž²³ (6), postavený jezuitskými misionáři Franzem Xaveriusem a Ignatiusem na náměstí u měšťanského domu soukenického mistra Johanna Haussnera, č.p. 14, který byl pro svou chatrnost v roce 1821 odstraněn. A rovněž se zasmáli třem mezi lidem kolujícím zdařilým přirovnáním o podivuhodnostech města Oder, že:

1. Socha Nanebevzetí Panny Marie (2) stojí na kamenném pranýři (viz. poznámka č. 22),
2. Dřevěná vodovodní síť stála na šibenici (při stavbě starého vodovodního potrubí se v minulosti použilo dřevo z oderské šibenice)
3. Voda teče napříč (trasa mlýnského náhonu u bývalého statku na Potoční ulici vede přes Stodolní potok).

Kamenný modlitební kříž (7) v horní části náměstí, pohled ze zámecké zahrady. Fotografie Antona Bergera kolem roku 1900.

¹⁷ První mše vysvěceného katolického kněze, která se zpravidla konala v místě, odkud kněz pocházel.

¹⁸ Toho času lokální kaplan v Bílé Lhotě u Litovle v okrese Olomouc. Zemřel jako farář na Horní Bečvě v roce 1834.

¹⁹ Veřejná střelnice byla tehdy v zahradě Johanna Biebera u „malého mlýna“ (dnes za statkem, v ulici „Ke koupališti“).

²⁰ V současnosti je socha umístěna před farní budovou.

²¹ Protože nová kamenná socha by stála na tomto místě vzhledem k vodovodnímu potrubí do zámku příliš nízko, byl použitý podstavec ze zrušeného pranýře (5) stojícího do roku 1875 před domem řemenářského mistra Johanna Willerta, č.p. 47. V současnosti je socha Nanebevzetí Panny Marie umístěna na náměstí nedaleko autobusové zastávky.

²² U tohoto kříže se konala významná veřejná (církvní) shromáždění. Kříž zanikl za 2. světové války.

²³ Za starých časů se u dřevěného kříže uprostřed čtyř vzrostlých líp modlilo za odpustky.

Dne 16. listopadu roku 1827 učinil F. X. Zimmermann jako zastupitel města poslední pokus pro splnění svého záměru - získat zpět pro město magistrát a hrdební soudní pravomoc. Svolal proto potají k poradě všechny měšťany, aby se dohodli, jak shromáždit potřebné finanční prostředky. Zjistili, že společnými silami by mohli založit postačující fond o výši 7118 zl., přičemž ve prospěch fondu by musely být staženy i příjmy městského zastupitele a tří policejních komisařů. O shromáždění se však dozvěděl vrchní úředník panství a F. X. Zimmermannovi vytýkal jeho svévolné chování, přikázal mu, aby zabránil tajnému hlasování a zakázal sbírání peněz na udržování vlastního a na vrchnosti nezávislého magistrátu. Jako zdůvodnění uvedl, že město nemá právo stahovat příjmy zastupitele a policejních komisařů, protože úřad městského zastupitele byl zřízen vrchností, která má také dohled nad městskou správou. Tím byla záležitost s konečnou platností vyřízena a proto 13. srpna roku 1828 F. X. Zimmermann složil svůj úřad městského zastupitele společně se svými policejními komisaři. Novým městským zastupitelem byl zvolen Michael Gerlich se třemi policejními řediteli: Johannem Abendrothem, Jiřím Malcherem a Bartelem Zimmermannem. Za svého dalšího života F. X. Zimmermann s uspokojením sledoval modernizaci svého města. V 1. polovině 19. století proběhlo zastavování podloubí u starobyklých měšťanských domů, v roce 1832 bylo rozhodnuto o rekonstrukci staré radnice na náměstí, v roce 1833 byla zbořena zídka a brána do zámecké zahrady z náměstí. V letech 1834 a 1836 byly zrušeny obě městské brány. Nezdářený pokus získat pro město magistrát nasměroval pracovitěho F. X. Zimmermanna k sepsání svých „Notata“, neboli „Záznamů o pamětihodných událostech, které se staly ve městě Odrách“ - rukopis o sto šesti stranách pořídil v čistopise v roce 1830. Všechny významné události pro Odry, které mu byly známy, sepsal v přesném chronologickém pořadí a doplnil je svými vlastními i rodinnými zážitky. Tam, kde se mu naskytla příležitost, použil listiny i jiné písemnosti, které se nacházely v městském archivu, v truhlicích šenkovních měšťanů a v cechovních skříních. Čerpal také z rukopisu pastora Petra Bluma a z kroniky, dopisů i ústních sdělení fulneckého obchodníka Felixe Jaschkeho. O 9 let později ho i jeho milovanou ženu však dostihl v rodinném domě na náměstí č.p. 3 neúprosný čas. Barbara Zimmermann zemřela 16. srpna 1838 ve věku 66 let a F. X. Zimmermann o rok později, 4. října 1839, v 64 letech. Dne 6. října ho na poslední cestě na oderský městský hřbitov doprovázel farář Franz Ludwig²⁴ za účasti značného počtu oderských obyvatel. Svým nástupcům - budoucím autorům kronik města Oder a historikům zanechal hodnotný písemný doklad ze života společnosti ve své době i historické záznamy z dnes již neexistujících podkladů. A ještě něco přetrvalo v Odrách do dnešních dnů - starobyklý rod Zimmermannů po mužské linii²⁵.

Článek ke 240. výročí narození F. X. Zimmermanna připravili členové HVS Odry:

text: Karel Gold a Pavel Kašpar st.

Fotografiemi doplnili: Pavel Kašpar st. a Emil Mateiciuc, obrázky bez uvedeného zdroje jsou z archivu Muzejního spolku Rolleder, v.o.s..

Použité prameny:

Franz X. Zimmermann: Notata der Geschichte über merkwürdige geschehene und gewesene Sachen bei der Stadt Odrau. Odrau 1830.

Anton Rolleder: Geschichte der Stadt und des Gerichtbezirkes Odrau. Steyr 1903.

Richard Trampler: Notizen Blatt der Historisch Statistisch 1869, Nr.9 - Franz X. Zimmermann.

Jiřina Štouračová: Reformní zásahy Marie Terezie a Josefa II. do městské správy na Moravě. Sborník prací filozofické fakulty Masarykovy univerzity Brno, C 50, 2003.

Karin Pátrová, Kamil Voděra: Řemeslnické cechy v Brandýse n. L. Oblastní muzeum Praha – východ, 2010.

Cech soukeníků Odry, č. pomůcky 1113, Soka N. Jičín.

Cech postřiháčů Odry, č. pomůcky 1096, Soka N. Jičín.

Cech tkalců Odry, č. pomůcky 1118, Soka Nový Jičín.

Heimatbrief der Stadt Odrau und Umgebung, č. 27, str. 9, 1954.

Heimatbrief der Stadt Odrau und Umgebung, č. 213-218, str. 35, 1984.

PhDr. a Phd. Zdeněk Orlita: Osudy nepatrných – ztracený svět ševce Ignáce Josefa Plebana. Vlastivědné listy č. 76, příloha Oderského zpravodaje srpen 2012.

Richard Trampel, cs.wikipedia.org/wiki.

Irena Korbelářová: Města opavského knížectví v době rozdělení Slezska. Časopis Slezského zemského muzea, serie B, 42/1993.

Zemský archiv Opava, Sběrka matrik:

inv. č. 1064, sign. ODI 14. Matrika narozených Odry.

inv. č. 1061, sign. ODI 11. Matrika narozených Odry.

inv. č. 1055, sign. ODI 5. Matrika narozených Odry.

inv. č. 1056, sign. ODI 6. Matrika narozených Odry.

inv. č. 1058, sign. ODI 8. Matrika oddaných Odry.

inv. č. 1059, sign. ODI 9. Matrika oddaných Odry.

inv. č. 1062, sign. ODI 12. Matrika oddaných Odry.

inv. č. 1066, sign. ODI 16. Matrika zemřelých Odry.

inv. č. 1063, sign. ODI 13. Matrika zemřelých Odry.

inv. č. 1060, sign. ODI 10. Matrika zemřelých Odry.

inv. č. 1103, sign. ODIV 9. Matrika zemřelých Fulnek.

Soka Nový Jičín, inv. č. 47, sign. A24-25. Kniha svačebních smluv (1782 – 1804).

²⁴ Od roku 1845 děkan a od roku 1848 přiborský arcikněz (titul, který propůjčuje farářům čestné vedoucí postavení vůči ostatním kněžím). V některých diecích odpovídá tento titul hodnosti okrskového vikáře nebo děkana..

²⁵ Existuje potomek v 5. linii postřiháčského cechmistra Johanna Nepomuka Zimmermanna přes jeho syna Johanna Augustina Zimmermanna – bratra námi popisovaného Franze Xavera Zimmermanna.